

Tutkimusrahoittajat ja avoin tiede: käytännöt ja seuranta

Tutkimuspalvelupäivät 2025

Marita Kari, Tieteellisten seurain valtuuskunta &
Susanna Nykyri, Tampereen yliopisto

Avoimen tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tiekartta

Rahoitustyöryhmä ja sen tehtävänanto

- Avoimen tieteen ja tutkimuksen ohjausryhmän nimittämä työryhmä aloitti työskentelynsä joulukuussa 2022. Työryhmässä oli 21 nimettyä ja 4 asiantuntijajäsentä.
- Tehtävänanto: Laatia avoimen tieteen ja tutkimuksen (AVOTT) julistuksen, linjausten ja viitearkkitehtuurin pohjalta rahoitusmalli, jossa ehdotetaan:
 - miten nykyisiä tutkimuksen ja korkeakouluopetuksen julkisia rahoituskanavia voidaan muokata avoimuutta tukevammaksi joko a) rahoitukseen vaadittavien edellytysten tai b) rahoituksen määrään vaikuttavien lisäehtojen avulla
 - miten avoimuus voidaan huomioida muissa kuin julkisissa rahoituskanavissa (esim. säätiörahoitus)
 - mitä muita rahoituskanavia tarvitaan olemassa olevien lisäksi tukemaan tieteen ja tutkimuksen avoimuutta.
- Tiekartta oli avoimella kommentoinnilla loppuvuonna 2024, ja sitä kommentoi aktiivisesti eri 52 organisaatiota. AVOTT-ohjausryhmä hyväksyi tiekartan kokouksessaan 27.5.2025.
- Tiekartta julkaistaan 6.10.2025.

Tiekartta

- Ensisijaisesti pyritään **vaikuttamaan olemassa oleviin tutkimuksen ja korkeakoulutuksen rahoituskanaviin** ja nostamaan niissä avoimuuden roolia
- Koostuu **useammasta suosituksesta**
 - Tutkimuksen ja korkeakoulutuksen rahoitus monitahoista ja monikanavaista => rahoitusta katsottava useammasta näkökulmasta
- Tiekartta näyttää seuraavat askelmerkit, miten edetä avoimen tieteen rahoituksen edistämisessä
 - Osassa suosituksista tärkeintä oli tunnistaa ongelmat => tarvitaan uusia ryhmiä/keskusteluita

Tiekartan aiheet

1) Korkea-
koulutuksen ja
tutkimuksen
visiotyö

4) Tutkimus-
rahoittajien
avoimuuden
käytännöt

2) Infrastruktuurien
rahoitus ja ylläpito

5) Tutkimus-
organisaatioiden
avoimen tieteen
toiminta

3) Tutkimus-
julkaisemisen
rahoitus

6) Tutkimus-
yhteisön
ulkopuolinen
rahoitus

* = kiireellinen suositus

Avoin tiede

Tutkimusrahoittajien työkalu

4) Tutkimusrahoittajat edistävät tieteen ja tutkimuksen avoimuutta.

Apuna: Tutkimusrahoittajien avoimen tieteen käytännöt - työkalu:

- tutkimusjulkaisemisen avoimuus
- tutkimusdatan ja -menetelmien avoimuus
- tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus
- rahoittajan oma läpinäkyvyys ja avoin toimintakulttuuri.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen tutkimusrahoittajien seuranta

Avoimen tieteen ja tutkimuksen seuranta

- Kansallinen avoimen tieteen ja tutkimuksen (AVOTT)-seuranta perustuu [Avoimen tieteen ja tutkimuksen seurantamalliin](#).
- Seuranta tuottaa tilannekuvaa suomalaisen tutkimusyhteisön ja sen organisaatioiden avoimen tieteen ja tutkimuksen toimintamalleista ja saavutuksista.
- Seuranta arvioi edistymistä suhteessa avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksessa ja linjauksissa esitettyihin tavoitteisiin, joihin seurannan indikaattorit perustuvat.

Seurannan kohdeorganisaatiot

AVOTT-seuranta aloitettiin tutkimusorganisaatioista vuonna 2022.

Seurantamallin mukaan muiden organisaatioiden seuranta käynnistyy seurannan kehityksen toisessa vaiheessa, aikaisintaan vuonna 2024.

Muita organisaatioita ovat tutkimusta julkaisevat ja rahoittavat organisaatiot sekä tutkimuksen palveluita ja infrastruktuureja ylläpitävät tahot.

Vastaajiksi tavoitellaan erityisesti tutkimusrahoittajien avoimen tieteen käytännöt - työkalun kehittämiseen osallistuneita julkisia hankerahoittajia ja säätiöitä. Lisäksi mukaan vastaamaan pyydetään muita tutkimusrahoitusta myöntäviä säätiöitä ja organisaatioita.

Rahoittajien seurannan pohjadokumentit

Tutkimusrahoittajien seurannan kehittämisessä hyödynnetään kolmea keskeistä avoimen tieteen ja tutkimuksen ohjausryhmässä hyväksyttyä dokumenttia:

- [Avoimen tieteen ja tutkimuksen seurantamalli](#) (2022)
- [Indikaattorit tutkimusorganisaatioiden vuoden 2026 seurantaan](#) (2024)
- Tutkimusrahoittajien avoimen tieteen käytännöt -työkalu, osa [Avoimen tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tiekarttaa](#) (2025)

Kehityksen suuntaviivoja

Seurannan suunnittelussa hyödynnetään rahoittajien työkalun tasoja, osa-alueita sekä otetaan huomioon organisaation tyyppi ja koko

Rahoittajien työkalun käytäntöjen kolme tasoa

- 0 = lähtötaso eli nykytilan minimikäytännöt
- 1 = avoimuuteen panostavien rahoittajien taso (kansalliset linjaukset)
- 2 = parhaimmassa tapauksessa tavoiteltava taso

Rahoittajien työkalun käytäntöjen neljä osa-aluetta

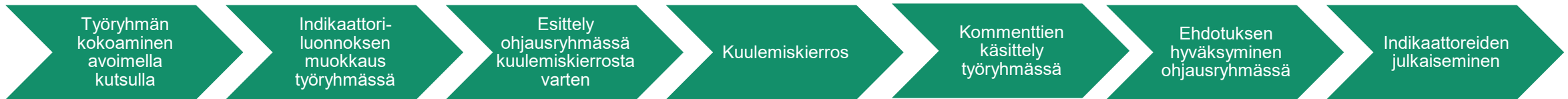
- Tutkimusjulkaisemisen avoimuus
- Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuus
- Yhteiskunnallinen vuorovaikutus
- Rahoittajan oma läpinäkyvyys ja avoin toimintakulttuuri

Erityyppisten rahoittajien huomioiminen

- Suunnittelussa hyödynnetään tutkimusorganisaatioiden seurantaa, jossa kysymyksiä on eriytetty organisaatiotyyppin ja pisteytystä organisaation koon perusteella.

Rahoittajien seuranta: työsuunnitelma

Tutkimusrahoittajien avoimen tieteen ja tutkimuksen seurannan kehitystyön vaiheet

- Rahoittajien seurannan kehitystyön käynnistäminen esitettiin AVOTT-ohjausryhmälle 19.8.2025.
- Työskentely käynnistyy syksyllä 2025.
 - Työhön kutsutaan mukaan kaikki keskeiset tutkimusrahoittajat, erityisesti rahoittajien työkalun kehittämiseen osallistuneet.
 - Työskentelyyn ovat tervetulleita kaikki tutkimusyhteisön jäsenet.
 - Kutsusta tiedotetaan laajalti eri viestintäkanavissa.
- Työn etenemisestä tiedetään tarkemmin vasta työryhmän aloittaessa työskentelynsä.
 - Tavoitteena on kuitenkin, että kuulemiskierros voitaisiin järjestää vuoden 2026 aikana.
 - Tällä hetkellä on varmaa, että ensimmäinen suomalaisten tutkimusrahoittajien avoimen tieteen ja tutkimuksen seuranta toteutetaan aikaisintaan vuonna 2027.

Avoin tiede

Kiitos!

Tieteellisten seurain
valtuuskunta

Liite 1

Linkkejä lisätietoon:
Rahoituksen tiekartta

Lisätietoa ja tausta-aineistoa Avoimen tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tiekartasta

Tietoa tiekartasta

- [Avoimen tieteen ja tutkimuksen rahoituksen tiekartta, hyväksytty AVOTT-ohjausryhmässä 27.5.2025](#)
- [Tiekartan esittelykalvot AVOTT-ohjausryhmän kokouksessa 27.5.2025](#)

Taustaa

- [Artikkeli: Avoimuus ei ole ilmaista, eikä ole tutkijan työaikakaan](#)
- [UNESCO:n avoimen tieteen suositus](#) ja [sitä täydentävä ohjeistus avoimen tieteen rahoituksesta](#) (englanniksi)
- [Plan S](#) (englanniksi)
- [CoARA-sopimus](#) (englanniksi)

